

МӨНГӨ УГААХ, ТЕРРОРИЗМЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХТЭЙ ТЭМЦЭХ ХӨТӨЛБӨР

(Үндэсний хэмжээнд хэрэгжих)

Удиртгал

Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх, үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэх нь улс орны санхүүгийн салбарын тогтвортой байдал, эдийн засгийн хөгжилд сөргөөр нөлөөлж, улмаар олон улсын санхүүгийн системд аюул заналхийлэл учруулах өндөр эрсдэлтэй байдаг. Гэмт хэргийн улмаас олсон хөрөнгө, орлого нь санхүүгийн салбарын хямрал үүсгэх, татварын орлогыг бууруулах, төр засгийн бодлогыг сулруулах, санхүүгийн байгууллагуудын нэр хүндэд халдах зэрэг нийгэм, эдийн засгийн сөрөг нөлөөллийг өдөөж, санхүүгийн системийн тогтворгүй байдлыг үүсгэдэг.

Иймд дэлхийн улс орнууд мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх, үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх олон улсын стандарт тогтоогч байгууллага болох Санхүүгийн хориг арга хэмжээ авах байгууллага (ФАТФ)-аас гаргасан техник хэрэгжилтийн 40 Зөвлөмж болон үр дүнтэй байдлын 11 Шууд хэрэгжилтийн шалгуурыг хангаж ажиллах замаар эрсдэлээс урьдчилан сэргийлж, санхүүгийн системийн аюулгүй байдлыг хамгаалан, мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх тогтолцоогоо бэхжүүлэн ажилладаг.

ФАТФ-ын 40 Зөвлөмжид анх мөнгө угаах гэмт хэргийг авч үздэг байсан бөгөөд 2004 онд терроризмыг санхүүжүүлэх 2012 онд үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх талаарх зохицуулалтыг тус тус оруулсан. Мөн 2013 онд ФАТФ-ын үнэлгээний аргачлалыг шинэчилж, Зөвлөмжийн үр дүнтэй байдлыг үнэлэх 11 Шууд хэрэгжилтийн шалгуурыг тодорхойлсон. Улмаар ФАТФ-ын 40 Зөвлөмжид тогтмол өөрчлөлт оруулан сайжруулж байна.

Шинэчлэгдсэн стандартад улс орнуудын мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх, үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэх эрсдэл, түүнтэй тэмцэх бодлого, зохицуулалтын шаардлагуудыг тусгаснаас гадна мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх үйлдлийг гэмт хэрэгт тооцох, түүнээс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг авах, хяналт шалгалтын тогтолцоог бий болгож, хариуцлагын тогтолцоог бүрдүүлэхийг улс орнуудаас шаарддаг. Цаашлаад дотоод, гадаад болон олон улсын хамтын ажиллагааг бэхжүүлж, хүн, хуулийн этгээдийн ил тод байдлыг дэмжих шалгууруудыг тусгасан байдаг. Эдгээр шаардлагуудыг хэрэгжүүлснээр аливаа улс орны мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх, үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тогтолцоо бэхжиж, гэмт этгээдүүд тухайн улс орны санхүүгийн системийг урвуулан ашиглах эмзэг, сул байдлыг арилган, улмаар дэлхийн эдийн засагт аюул заналхийлэл учруулахаас сэргийлсэн тогтвортой, аюулгүй орчин нөхцөлийг бүрдүүлдэг.

ФАТФ, түүний бүс нутаг хариуцсан бүлгээс улс орнуудын мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тогтолцоонд харилцан үнэлгээ хийж, 40 Зөвлөмжийн техник хэрэгжилт, 11 шууд хэрэгжилтийн шалгуурыг тусгай аргачлалын дагуу үнэлдэг. Улмаар ФАТФ-ын олон улсын стандарт шаардлагыг хангаж ажиллаагүй тохиолдолд мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх стратегийн дутагдалтай улс орнуудын жагсаалт буюу “Саарал жагсаалт”-д, мөн өндөр эрсдэлтэй хамтран ажилладаггүй орнуудын жагсаалт буюу “Хар жагсаалт”-д оруулах арга хэмжээг авдаг.

Монгол Улсын хувьд ФАТФ-ын Ази, Номхон далайн мөнгө угаахтай тэмцэх бүлэгт 2004 оны 6 дугаар сард гишүүнээр элсэн орж, 2006 оны 7 дугаар сарын 08-ны өдөр анхны Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай хуулийг баталснаар энэ чиглэлийн тогтолцоог бэхжүүлэх суурийг бүрдүүлсэн. Улмаар Ази, Номхон далайн мөнгө угаахтай тэмцэх бүлгээс Монгол Улсын мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тогтолцоонд 2007, 2017 онуудад Харилцан үнэлгээг хийсэн байна. Эдгээр үнэлгээний үр дүнтэй холбогдуулан Монгол Улс ФАТФ-ын стандартад мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх тогтолцоогоо нийцүүлэхээр нэлээдгүй арга хэмжээг авч хэрэгжүүлсэн боловч 2011 онд ФАТФ-ын “Саарал жагсаалт”, 2013 онд “Бараан саарал жагсаалт”, 2019 онд “Саарал жагсаалт”-д тус тус орсон. Улмаар ФАТФ-аас өгсөн үүрэг даалгавруудыг хэрэгжүүлсний дүнд 2014, 2020 онуудад эдгээр жагсаалтаас гарч байжээ.

Монгол Улс цаашид мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх, үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тогтолцоогоо хангалттай түвшинд сайжруулж, ФАТФ-ын стандартын шаардлагуудыг хангаж ажиллах замаар болзошгүй эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх, эмзэг сул байдлыг арилгах шаардлагатай.

Иймд Монгол Улс нь ФАТФ-ын Зөвлөмж 1, 2-т заасны дагуу мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх Үндэсний эрсдэлийг үнэлж, түүний үр дүнд суурилан хөтөлбөрийг нэн тэргүүнд баталж, үндэсний хэмжээнд хэрэгжүүлэх арга хэмжээ авах нь чухал юм.

Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлсний үр дүнд Монгол Улсын мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тогтолцоо бэхжиж, эдгээр гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажиллагаа амжилттай хэрэгжиж, улс орны эдийн засгийн хөгжил, санхүүгийн салбарын тогтвортой байдалд эерэг нөлөө үзүүлнэ. Улмаар Монгол Улсын мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тогтолцоонд Ази, Номхон далайн мөнгө угаахтай тэмцэх бүлгээс 2017 онд хийсэн Харилцан үнэлгээний тайланд дурдсан дутагдлыг арилгах нөхцөл бүрдэхээс гадна дараагийн шатны харилцан үнэлгээний үр дүн амжилттай байх, олон улсын байгууллагын хориг жагсаалтад орохгүй байх үндэс суурь болох юм.

Нэг.Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх үндэслэл шаардлага:
Монгол Улсын харилцан үнэлгээний тайлан

ФАТФ, түүний бүс нутаг хариуцсан бүлгээс улс орнуудад Харилцан үнэлгээ хийж, мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх ФАТФ-ын стандарт, зөвлөмжийн биелэлтийг тодорхой давтамжтайгаар үнэлдэг. Монгол Улсын мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тогтолцоог Ази, Номхон далайн мөнгө угаахтай тэмцэх бүлгээс хамгийн анх хуучин аргачлалын дагуу 2007 онд үнэлж байсан бол хоёр дахь шатны үнэлгээг шинэчлэгдсэн аргачлалын дагуу 2017 онд хийж, Монгол Улсын мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх, үй олноор хөнөөх

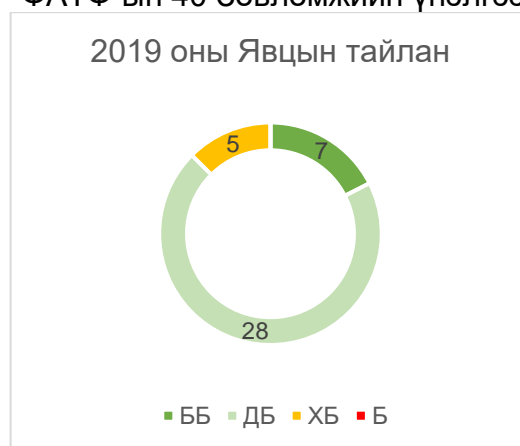
зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тогтолцоог дутагдалтай гэж дүгнэж, ФАТФ-ын Өргөтгөсөн /эрчимтэй/ хяналтад оруулж, Монгол Улсад яаралтай арга хэмжээ авах 15 сарын хугацаа өгсөн.

Иймд 2017 оны дээрх харилцан үнэлгээний үр дүнг сайжруулах зорилгоор Монгол Улсаас авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний талаар тухай бүр ФАТФ-ын Ази, Номхон далайн мөнгө угаахтай тэмцэх бүлэгт тайлагнаж, 2019 оны Явцын тайлангаар нийт 15 Зөвлөмжийн үнэлгээг ахиулсан. Улмаар Ази, Номхон далайн мөнгө угаахтай тэмцэх бүлгээс ФАТФ-ын 40 Зөвлөмжийн техник хэрэгжилтийн дутагдлыг сайжруулах чиглэлээр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээг өндрөөр үнэлж, Монгол Улсыг Өргөтгөсөн /эрчимтэй/ хяналтаас ФАТФ-ын Өргөтгөсөн хяналтад шилжүүлсэн бөгөөд жил бүр Явцын тайлан хүргүүлэх үүргийг хүлээсэн.

Зураг 1. Монгол Улсын 2017 оны ФАТФ-ын 40 Зөвлөмжийн үнэлгээ

Зураг 2. Монгол Улсын 2019 оны ФАТФ-ын 40 Зөвлөмжийн үнэлгээ

(ББ-Бүрэн биелүүлсэн, ДБ-Дийлэнхийг биелүүлсэн, ХБ-Хэсэгчлэн биелүүлсэн, Б-Биелүүлээгүй)

Энэ хүрээнд Монгол Улсын зүгээс мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тогтолцооны хууль, эрх зүй, зохицуулалтын орчинг бэхжүүлсэн талаарх Явцын тайланг Ази, Номхон далайн мөнгө угаахтай тэмцэх бүлэгт цаг тухайд нь хүргүүлж, 2020 онд нийт 3 Зөвлөмжийн үнэлгээ, 2021 онд 1 Зөвлөмжийн үнэлгээг тус тус сайжруулсан. Одоогийн байдлаар Монгол Улс ФАТФ-ын 40 Зөвлөмжийн 38-ын үнэлгээ нь “Бүрэн биелүүлсэн” эсхүл “Дийлэнхийг биелүүлсэн” үнэлгээтэй бөгөөд 2 Зөвлөмж нь “Хэсэгчлэн биелүүлсэн” үнэлгээтэй байна.

ФАТФ-ын 40 Зөвлөмжийн үнэлгээ

ФАТФ-ын 40 Зөвлөмжийн үнэлгээ

*(ББ-Бүрэн биелүүлсэн, ДБ-Дийлэнхийг биелүүлсэн, ХБ-Хэсэгчлэн биелүүлсэн, Б-Биелүүлээгүй)

Монгол Улсын 2017 оны Харилцан үнэлгээний тайланд ФАТФ-ын үр дүнтэй байдлын 11 Шууд хэрэгжилтийн хувьд нийт 7 Шууд хэрэгжилт дээр ахиц дэвшил гаргаж, үлдсэн 4 Шууд хэрэгжилтийн хүрээнд зарим дутагдалтай байна гэж үнэлсэн. Үүнтэй холбогдуулан, Монгол Улс үнэлгээг сайжруулах чиглэлээр холбогдох арга хэмжээг авч, олон улсын байгууллагуудтай идэвхтэй хамтран ажилласан боловч ФАТФ-аас 2019 оны 10 дугаар сарын 18-ны өдөр Монгол Улсыг мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх стратегийн дутагдалтай улс орнуудын жагсаалт буюу “Саарал” жагсаалтад оруулсан. Иймд ФАТФ-аас үлдсэн 4 Шууд хэрэгжилтийн хүрээнд нийт 6 үүрэг даалгаврыг агуулсан ажлын төлөвлөгөөг боловсруулж, Монгол Улсад тус төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг 18 сарын хугацаанд хангахыг үүрэг болгосон.

Улмаар уг үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг 12 сарын хугацаанд амжилттай биелүүлэн мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх, үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тогтолцоог бэхжүүлснийг Ази, Номхон далайн мөнгө угаахтай тэмцэх бүлгээс газар дээрх хяналт шалгалтаар баталгаажуулсан бөгөөд 2020 оны 10 дугаар сарын 23-ны өдөр ФАТФ-аас Монгол Улсыг Олон улсын хамтын ажиллагааны хяналтын бүлгийн хяналт буюу ФАТФ-ын Саарал жагсаалтаас гарсныг албан ёсоор зарласан. Мөн Монгол Улсыг Европын Холбооны хар жагсаалт гэж нэрлэгддэг мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх стратегийн дутагдалтай, өндөр эрсдэлтэй гуравдагч улс орнуудын жагсаалтаас 2021 оны 01 дүгээр сарын 18-ны өдөр хассан.

ФАТФ, түүний бүс нутаг хариуцсан бүлгээс гишүүн улс орнуудад хийх Харилцан үнэлгээ нь тухайн улсын мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх, үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тогтолцоог өргөн цар хүрээгээр үнэлж, илэрсэн дутагдлыг залруулах үүрэг даалгавар өгөх, тогтоосон хугацаанд үүрэг даалгаврыг бүрэн гүйцэтгээгүй тохиолдолд ФАТФ-ын Хар, Саарал жагсаалтаас гадна эрчимтэй (өргөтгөсөн) хяналтад оруулах үндэслэл болж, улмаар улс орны нэр хүндэд сөргөөр нөлөөлөн, бусад улс орнуудын зүгээс мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх эрсдэл бүхий улс орон гэж үзсэнээр олон улсад үйл ажиллагаа эрхлэх боломж хязгаарлагддаг.

Иймээс Монгол Улс стратегийн дутагдалтай орнуудын жагсаалт болон Ази, Номхон далайн мөнгө угаахтай тэмцэх бүлгийн өргөтгөсөн хяналтад дахин орохгүй байхын тулд Харилцан үнэлгээний үр дүнг сайжруулахад онцгой ач холбогдол өгч, ФАТФ-ын зөвлөмж, зөвлөмжийг хэрэгжүүлэх талаар гаргасан олон улсын стандартыг дагаж мөрдөх, дотоодын хууль тогтоомжоо нийцүүлэх шаардлагатай байна.

Ази, Номхон далайн мөнгө угаахтай тэмцэх бүлгээс хийх дараагийн харилцан үнэлгээ ФАТФ-ын 40 зөвлөмж, 11 шууд хэрэгжилтийн шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд Монгол Улсын мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх, үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тогтолцоог бүхэлд нь хамруулж, Монгол Улсын хувьд өмнөх үнэлгээнээс хойших хугацаанд авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ, бодит хэрэгжилт, гаргасан ахиц дэвшил, үр дүнгийн статистик, тоон мэдээлэл, баримт нотолгоонд суурилан хийнэ. Тийм учраас Харилцан үнэлгээний үр дүнгээр дутагдалтай гэж үнэлэгдсэн хэсэгт онцгойлон анхаарч, дутагдлыг залруулах арга хэмжээ авах, хэрэгжилтэд анхаарах, хэрэгжилтийн үр дүнг статистик, тоон мэдээлэлд үндэслэн гаргаснаар Монгол Улсын мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх, үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тогтолцоо бэхжиж, энэ төрлийн гэмт хэрэгтэй тэмцэх ажиллагааны үр дүнд ахиц гарч, улмаар манай улсад хийгдэх дараагийн Харилцан үнэлгээний үр дүнд ахиц гарах, олон улсад эерэгээр үнэлэгдэх үндэс суурь бий болно.

Иймд Ази, Номхон далайн мөнгө угаахтай тэмцэх бүлгээс хийх дараагийн харилцан үнэлгээнд онцгойлон ач холбогдол өгч бэлтгэх, Харилцан үнэлгээ болон Үндэсний эрсдэлийн үнэлгээгээр илэрсэн эрсдэл, эмзэг байдлыг бууруулах зорилго бүхий, ФАТФ-ын зөвлөмжид нийцсэн хөтөлбөрийг баталж, хэрэгжүүлэх замаар мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх, үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх ажиллагааг эрчимжүүлэх шаардлагатай.

Хоёр.Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх үндэсний эрсдэлийн үнэлгээ

ФАТФ-ын техник хэрэгжилтийн 40 зөвлөмжийн Зөвлөмж 1, 2-т улс орнуудыг мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэхдээ нэн тэргүүнд өөрийн улсын мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх эрсдэлээ бодитоор үнэлж, улмаар эрсдэлийг бууруулах үндэсний хэмжээний бодлого, стратеги боловсруулж хэрэгжүүлэх замаар буюу эрсдэлд суурилсан аргачлалыг хэрэгжүүлэхтэй холбоотой шаардлагыг тусгасан байдаг.

Тиймээс 2016 онд ФАТФ-ын Зөвлөмж 1, 2-ын шаардлагыг хангах зорилгоор Санхүүгийн мэдээллийн албанаас анхны мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх Үндэсний эрсдэлийн үнэлгээ хийх ажлыг зохион байгуулж, үнэлгээний тайланг боловсруулан гаргасан. Улмаар энэхүү үнэлгээний үр дүнд суурилан үндэсний хэмжээнд хэрэгжүүлэх “Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх хөтөлбөр” боловсруулсан бөгөөд уг хөтөлбөрийг Хууль зүй, дотоод хэргийн сайдаас Засгийн газарт танилцуулан, Засгийн газрын 2017 оны 143 дугаар тогтоолоор баталсан. Хөтөлбөрийг 2017-2019 онд хэрэгжүүлж, биелэлтийг 2020 онд Үндэсний зөвлөлд танилцуулсан болно.

Дээрх мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх эрсдэлийн үнэлгээг хийх, үнэлгээний үр дүнд суурилан хөтөлбөрийг боловсруулж хэрэгжүүлэх явцад энэхүү ажил нь маш өргөн хүрээний, улсын хэмжээнд хийгдэх арга хэмжээ болох нь

тодорхой болсон учраас зайлшгүй хуулиар зохицуулах шаардлага үүссэн. Улмаар 2018 онд Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулан, мөн хуулийн 18 дугаар зүйлд Санхүүгийн мэдээллийн албанаас “мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх Үндэсний эрсдэлийн үнэлгээ хийх, уг үнэлгээний үр дүнд суурилсан үндэсний стратеги боловсруулах, уг стратегийг Хамтын ажиллагааны зөвлөлөөр хэлэлцүүлэх ажлыг зохион байгуулах” талаар, мөн хуулийн 22¹ дүгээр зүйлд Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх үндэсний бодлого, хөтөлбөрийг боловсруулж, Засгийн газраар батлуулах, түүний хэрэгжилтийг хангах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх чиг үүрэг бүхий Үндэсний зөвлөлийн эрх зүйн үндэсийг анх удаа хуульчилсан байна.

Монгол Улсын хоёр дахь удаагийн мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх Үндэсний эрсдэлийн үнэлгээг Дэлхийн банкны аргачлалын дагуу хийх, эрсдэлийн үнэлгээнд суурилсан эрсдэлийг бууруулах бодлого, хөтөлбөрийг боловсруулж хэрэгжүүлэх ажлыг 2020 оны 2 дугаар сараас эхлэн хийж гүйцэтгэсэн.

Энэ хүрээнд Сангийн сайдын 2020 оны 20 дугаар тушаалаар Үндэсний эрсдэлийн үнэлгээг хийх ажлын хэсгийг, Сангийн сайдын 2020 оны 90 дүгээр тушаалаар зохицуулалттай салбар тус бүрийн мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх эрсдэлийг үнэлэх 11 дэд ажлын хэсгийг тус тус байгуулж ажилласан. Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай хуулийн 18 дугаар зүйлд заасны дагуу Санхүүгийн мэдээллийн албанаас Үндэсний эрсдэлийн үнэлгээний ажлыг зохион байгуулалтаар хангаж ажилласан байна.

Дээрх дэд ажлын хэсгүүдэд Үндэсний зөвлөл, Хамтын ажиллагааны зөвлөлийн гишүүн байгууллагуудаас гадна бусад төрийн байгууллага болон төрийн бус байгууллагууд болон холбогдох бүхий л салбарын хувийн хэвшлийн нийт 52 байгууллагын¹ 128 төлөөлөгчид орж ажилласан бөгөөд Дэлхийн банкнаас нийт ажлын хэсгийн гишүүдэд болон дэд ажлын хэсэг тус бүрд эрсдэлийн үнэлгээ хийх цахим сургалтуудыг зохион байгуулсан.

Ажлын хэсгийн зүгээс долоо хоног бүр ажлын явцыг хэлэлцэх, цаашид хийгдэх ажлуудыг тодорхойлох уулзалтуудыг зохион байгуулсан. Эдгээр уулзалтуудын үр дүнд 2020 онд салбар тус бүрийн эрсдэлийн үнэлгээг хийх хэлэлцүүлгүүдийг зохион байгуулав. Улмаар ажлын хэсгээс салбар тус бүрийн эрсдэлийн үнэлгээний үр дүн, дүгнэлтүүдийг урьдчилсан байдлаар боловсруулсан бөгөөд ФАТФ-ын газар дээрх хяналт шалгалтад бэлтгэх зорилгоор нэгдсэн хэлэлцүүлгийг нийт ажлын хэсгийн гишүүн байгууллагууд хамтран 2020 оны 9 дүгээр сарын 23-ны өдөр зохион байгуулав.

Үндэсний эрсдэлийн үнэлгээний тайланг эцэслэн боловсруулах ажлын хүрээнд 2020 оны 10 дугаар сарын 26-30-ны өдрүүдэд нийт 5 өдөр 10 дэд ажлын

---

¹ Хууль зүй, дотоод хэргийн яам, Сангийн яам, Гадаад харилцааны яам, Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газар, Монголбанк, Санхүүгийн мэдээллийн алба, Улсын дээд шүүх, Шүүхийн ерөнхий зөвлөл, Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ерөнхий газар, Нийслэлийн эрүүгийн хэргийн давж заалдах шатны шүүхийн шүүх, Улсын ерөнхий прокурорын газар, Нийслэлийн прокурорын газар, Авлигатай тэмцэх газар, Тагнуулын ерөнхий газар, Цагдаагийн ерөнхий газар, Терроризмтой тэмцэх зөвлөл, Санхүүгийн зохицуулах хороо, Улсын бүртгэлийн ерөнхий газар, Гаалийн ерөнхий газар, Татварын ерөнхий газар, Монголын хуульчдын холбоо, Монголын өмгөөлөгчдийн холбоо, Монголын нотариатчдын танхим, Монголын мэргэшсэн нягтлан бодогчдын институт, банк, банкнаас бусад санхүүгийн байгууллага, санхүүгийн бус бизнес, мэргэжлийн үйлчилгээ үзүүлэгчид зэрэг мэдээлэх үүрэгтэй этгээдүүд.

хэсэг тус бүрийн хийсэн үнэлгээний талаарх хэлэлцүүлгийг Хууль зүй, дотоод хэргийн яам болон Авлигатай тэмцэх газар дээр амжилттай зохион байгуулав. Тус хэлэлцүүлэгт холбогдох яам, төрийн байгууллага, шүүх, прокурор, хууль сахиулах байгууллага, судлаач эрдэмтэд, мэргэжлийн холбоод, мэдээлэх үүрэгтэй этгээд болон хувийн хэвшлийн нийт 250 гаруй төлөөлөл оролцон нийт 10 модулийн тайланг хэлэлцэж, санал дэвшүүлж, сайжруулах талаар үзэл бодлоо илэрхийлсэн.

Үүнээс гадна мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх Үндэсний эрсдэлийн үнэлгээний үйл явц, үр дүнг дараахь хурлуудаар танилцуулж, хэлэлцсэн. Үүнд:

- Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх Үндэсний зөвлөлийн 2021 оны 9 дүгээр сарын 7-ны өдрийн ээлжит хурал;
- Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх Хамтын ажиллагааны зөвлөлийн 2021 оны 5 дугаар сарын 13-ны өдөр болон 7 дугаар сарын 9-ний өдрийн ээлжит хурал;
- Терроризмтой тэмцэх зөвлөлийн 2021 оны 4 дүгээр сарын 1-ний өдрийн хуралдаан.

Үндэсний эрсдэлийн үнэлгээг хийснээр мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх нөөцийг оновчтой хуваарилах, болзошгүй эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх, эрсдэлийг бууруулах боломж нөхцөл бүрдэх ба нөгөө талаас мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх үйл ажиллагааны бодит үр дүнг нэмэгдүүлж, улмаар Харилцан үнэлгээний үр дүнг ахиулах, Монгол Улсын мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тогтолцоог чанаржуулах ач холбогдолтой.

Иймд Дэлхийн банкны аргачлалын дагуу хийж гүйцэтгэсэн Монгол Улсын хоёр дахь удаагийн мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх эрсдэлийн үнэлгээний үр дүн нь Монгол Улсын Харилцан үнэлгээний үр дүнгийн нэгэн адил “Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх хөтөлбөр”-ийн үндэс суурь болно.

Үндэсний эрсдэлийн үнэлгээний аргачлал, ерөнхий үр дүн:

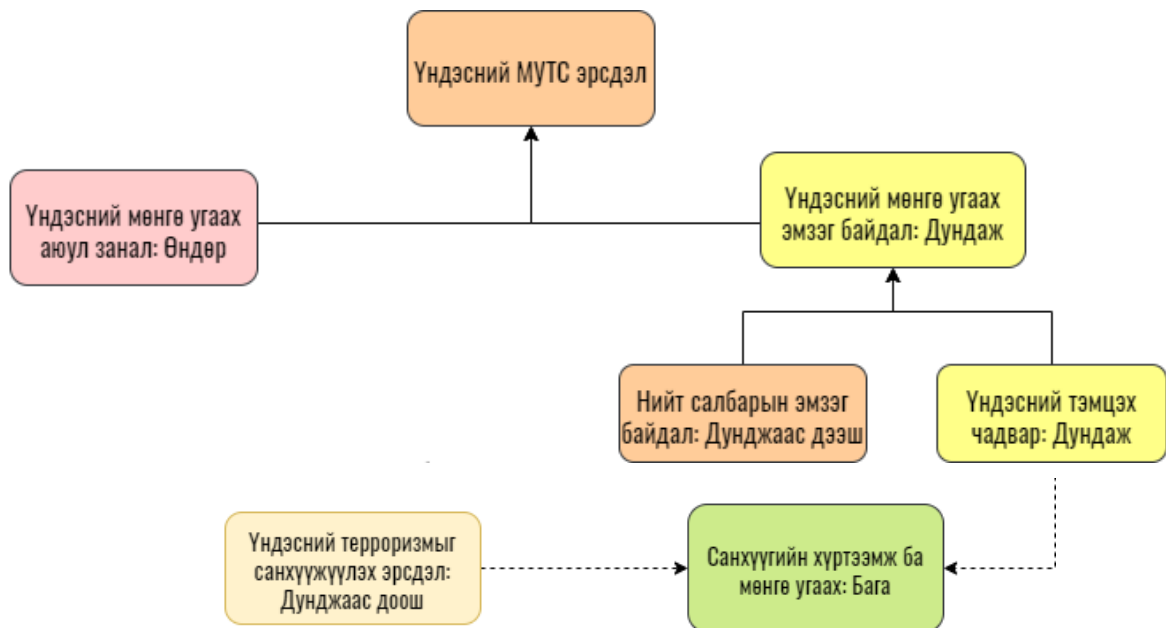
Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх ФАТФ-ын стандарт, шаардлагын хүрээнд аливаа улс орны хөтөлбөр нь Үндэсний эрсдэлийн үнэлгээний үр дүнд үндэслэдэг. Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх Үндэсний эрсдэлийн үнэлгээг тогтмол, шаардлагатай тохиолдолд нөхцөл байдалд уялдуулан шинэчлэх хэрэгтэй. Улмаар тус үнэлгээний үр дүнд илэрсэн эрсдэл, аюул заналхийлэл, эмзэг сул байдлыг арилгах чиглэлээр үндэсний хэмжээний хөтөлбөр, бодлого стратегийг тодорхойлох тухай шаардлагыг ФАТФ-ын техник хэрэгжилтийн Зөвлөмж 1, 2 болон үр дүнтэй байдлын Шууд хэрэгжилт 1-д заасан. ФАТФ-ын шаардлагын дагуу мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх эрсдэлийн үнэлгээг улс орны түвшинд, салбарын түвшинд болон байгууллага, институцийн түвшинд авч хэрэгжүүлнэ. Үндэсний эрсдэлийн үнэлгээгээр илэрсэн эрсдэл, эмзэг сул талтай уялдуулан улс орны түвшинд мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх бодлого, стратегийг тодорхойлно. Харин байгууллагын түвшинд дотоод хяналтын хөтөлбөр, бизнес төлөвлөгөөг боловсруулан гаргаж, нөөцийн зохистой хуваарилалт, үр дүнтэй эрсдэлийн удирдлагыг хэрэгжүүлэх давуу талтай.

Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх хоёр дахь удаагийн Үндэсний эрсдэлийн үнэлгээг 2020 онд Дэлхийн банкны аргачлалын дагуу хийх ажлын хүрээнд 2017-2020 оныг хамарсан тоон болон чанарын мэдээллийг бодлогын баримт бичиг, хууль тогтоомж, журам, холбогдох байгууллагаас ирүүлсэн мэдээлэл, ярилцлага, судалгаа, хэлэлцүүлэг, олон улсын байгууллагаас гаргасан тайлан мэдээ болон нээлттэй эх сурвалжаас цуглуулсан өгөгдөл мэдээлэлд дүн шинжилгээ хийх замаар хийв.

Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх арга хэмжээг өндөр эрсдэлтэй салбарт төвлөрүүлснээр хөтөлбөрийн зорилтуудыг үр дүнтэй хэрэгжүүлэх, санхүүгийн тогтвортой байдлыг хангах болон санхүүгийн хүртээмжийг нэмэгдүүлэх, нөөц бололцоог зохистой хуваарилах ач холбогдолтой. Ингэхдээ эрсдэл багатай гэж үнэлэгдсэн үйл ажиллагааг мөн харгалзаж үзэх бөгөөд бага эрсдэлтэй тохиолдолд ФАТФ-ын зөвлөмжийн дагуу хялбаршуулсан журмаар хэрэгжүүлэх боломжтой.

Үндэсний эрсдэлийн үнэлгээ нь мөнгө угаах аюул заналхийллийн үнэлгээ, мөнгө угаах эмзэг байдлын үнэлгээ, терроризмыг санхүүжүүлэх эрсдэл болон санхүүгийн хүртээмжтэй бүтээгдэхүүний эрсдэл гэх дөрвөн үндсэн хэсгээс бүрдэнэ. Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тогтолцоонд банк, үнэт цаас, даатгал зэрэг зохицуулалттай салбаруудын аюул заналхийлэл, эмзэг байдлыг харгалзан үзсэн. Үндэсний тэмцэх чадварын үнэлгээ нь хууль эрх зүйн орчин, мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх чиг үүрэг бүхий төрийн байгууллагуудын чадавх, нөөц бололцоо, бие даасан байдлыг үнэлэхэд чиглэнэ. Монгол Улсын хоёр дахь удаагийн мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх эрсдэлийн үнэлгээний үр дүнг ерөнхийлөн Зураг 5-д харуулав. Энэ эрсдэлийн үр дүнд үндэслэн Модуль тус бүрийн хүрээнд авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөний төслийг холбогдох ажлын хэсгүүд хамтран боловсруулсан.

Зураг 5. Үндэсний эрсдэлийн үнэлгээ 2021 ерөнхий үр дүн

Гурав.Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх хөтөлбөрийн тухай

“Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх хөтөлбөр” (цаашид “Хөтөлбөр” гэх)-ийг батлан, үндэсний хэмжээнд хэрэгжүүлэх нь Улсын Их Хурлын 2020 оны 52 тоот тогтоолоор батлагдсан “Алсын хараа-2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлогын 2021-2030 оны хооронд хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа, Улсын Их Хурлын 2021 оны 106 тоот тогтоолоор батлагдсан “Шинэ сэргэлтийн бодлого”, Улсын Их Хурлын 2020 оны 23 тоот тогтоолоор батлагдсан Монгол Улсыг 2021-2025 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл, Улсын Их Хурлын 2020 оны 24 тоот тогтоолоор батлагдсан Засгийн газрын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг хангах ач холбогдолтой.

Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого болох “Алсын хараа-2050”-ын 4.3 дугаар зорилтод “Олон улсын санхүүгийн зах зээлтэй холбогдсон олон тулгуурт, хүртээмжтэй санхүүгийн системийг хөгжүүлэх” хүрээнд “Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тогтолцоо боловсронгуй болсон байх”-аар заасан.

Хөтөлбөрийн дагуу 2022-2030 онд 8 стратеги зорилгын хүрээнд зорилтуудыг хэрэгжүүлэхээр тусгасан болно. Эдгээр стратегийн зорилтуудыг хэрэгжүүлэх чиглэлээр авах арга хэмжээ, хийж гүйцэтгэх ажлуудыг хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөнд үндсэн болон хамтран хэрэгжүүлэгч байгууллагуудын хамт нарийвчлан тусгах болно.

Хөтөлбөр нь эрсдэлд суурилсан бөгөөд Үндэсний эрсдэлийн үнэлгээний үр дүнд тодорхойлсон бага эрсдэлтэй салбаруудаас илүү өндөр эрсдэлтэй гэж үнэлсэн үйл ажиллагаанд төвлөрөн боловсруулсан болно.

Хөтөлбөр нь дараахь бүтэцтэй. Үүнд:

Хөтөлбөрийг ФАТФ-ын техник хэрэгжилтийн 40 Зөвлөмж, үр дүнтэй байдлын 11 Шууд хэрэгжилт², Үндэсний эрсдэлийн үнэлгээний үр дүн болон олон улсын байгууллагуудаас өгсөн зөвлөмжийг үндэслэн боловсруулав. Энэхүү хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх, ялангуяа хөтөлбөрөөр дэвшүүлсэн зорилтуудад хүрэхэд өндөр түвшний улс төрийн дэмжлэг, хангалттай нөөц бололцоо болон төр, хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагаа чухал ач холбогдолтой.

Хөтөлбөрийн зорилго, зорилтууд

Хөтөлбөрийн Эрхэм зорилго:

² Хавсралт 1-ээс харна уу.

Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх, үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхтэй тэмцэх тогтолцоог олон улсын стандарт, зөвлөмжид нийцүүлэн боловсронгуй болгоход энэхүү хөтөлбөрийн зорилго оршино.

Хөтөлбөрийн зорилгод хүрэхийн тулд дараахь 8 зорилгуудыг үе шаттайгаар хэрэгжүүлнэ. Үүнд:

Хөтөлбөрийн зорилгууд	
Зорилго 1	Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх, үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэхтэй холбогдох хувьсан өөрчлөгдөж буй эрсдэлийн ойлголтыг сайжруулах
Зорилго 2	Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх, үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх үүрэг, хариуцлага, эрсдэлийн талаарх ойлголт, мэдлэгийг дээшлүүлэх
Зорилго 3	Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх, үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх дотоод болон гадаад хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх
Зорилго 4	Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх, үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэх эрсдэлд суурилсан бодлого, арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх
Зорилго 5	Мэдээлэх үүрэгтэй этгээдэд эрсдэлд суурилсан хяналт шалгалтыг үр дүнтэй хэрэгжүүлэх замаар мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх, үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэх гэмт хэрэгт холбогдохоос урьдчилан сэргийлэх
Зорилго 6	Терроризмыг санхүүжүүлэх, үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлж болзошгүй үйлдлийг таних, мөнгө угаах үйлдлийг илрүүлэх ажиллагааг сайжруулах
Зорилго 7	Суурь гэмт хэрэг нь эрсдэлтэй гэж үнэлсэн мөнгө угаах гэмт хэргийг мөрдөн шалгах, яллах, шүүхээр шийдвэрлэх болон хөрөнгө хураахтай холбоотой ажиллагааны чанарыг сайжруулах, терроризмыг санхүүжүүлэх гэмт хэрэгт сонор сэрэмжтэй хандах
Зорилго 8	Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх, үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх зохистой бүтэц, зохион байгуулалт, чадавхыг бэхжүүлэх

Зорилго 1: Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх, үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэхтэй холбогдох хувьсан өөрчлөгдөж буй эрсдэлийн ойлголтыг сайжруулах

Ач холбогдол:

Монгол Улс мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх, үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэх эрсдэлийн нөхцөл байдлыг тодорхойлох, эрсдэлийн ойлголтыг төр, хувийн хэвшлийн байгууллагуудад тасралтгүй нэмэгдүүлэх шаардлагатай. Энэ хүрээнд үндэсний, салбарын болон байгууллагын түвшний эрсдэлийг тогтмол бөгөөд нөхцөл байдалтай уялдуулан тухай бүрд үнэлэх нь цаашдын мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх, үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхтэй тэмцэх бодлого, стратегийг оновчтой тодорхойлох, үр дүнтэй хэрэгжүүлэх, болзошгүй эрсдэлийг бууруулахад ач холбогдолтой байна.

Холбогдох ФАТФ-ын техник хэрэгжилтийн Зөвлөмж ба үр дүнтэй байдлын Шууд хэрэгжилт

Зөвлөмж 1, 2, 15, 24, 25, 33, 34

Шууд хэрэгжилт 1-11

Зорилго 1-ийн зорилтууд	
Зорилт 1.1.	Үндэсний эрсдэлийг тогтмол хянаж, мөнгө угаах, терроризм, үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэх аюул занал, салбарын эмзэг байдлын өөрчлөлтийг үнэлэх
Зорилт 1.2.	Тухайлсан салбар, чиглэл болон шинээр үүсэж буй стратегийн шинжтэй аюул занал, чиг хандлага, типологи, эрсдэлийн дохио /нөхцөл байдал/-г харгалзан бусад эрсдэлийг үнэлэх, шинэчлэх
Зорилт 1.3.	Салбарын болон мэдээлэх үүрэгтэй этгээдийн эрсдэлийг оновчтой тодорхойлж, хяналт шалгалтын үйл ажиллагааг уялдуулах
Зорилт 1.4.	Үндэсний болон салбарын эрсдэлийн үнэлгээг харгалзан мэдээлэх үүрэгтэй этгээд өөрийн үйл ажиллагааны түвшинд эрсдэлийн үнэлгээг тогтмол хийх, шинэчлэх
Зорилт 1.5.	Эрсдэлийн үнэлгээгээр бага эрсдэлтэй гэж тодорхойлсон үр дүнг тогтмол нягтлах, шинэчлэх
Зорилт 1.6.	Мөнгө угаах, терроризм болон зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх үйл ажиллагааны статистик мэдээлэл гаргах, нэгтгэх ажлыг ФАТФ-ын стандартад нийцүүлэх

Зорилго 2: Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх, үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх үүрэг, хариуцлага, эрсдэлийн талаарх ойлголт, мэдлэгийг дээшлүүлэх

Ач холбогдол:

Уг зорилт нь ФАТФ-ын зөвлөмж бүрийн талаарх мэдлэг, ойлголтыг нэмэгдүүлэхэд болон шууд хэрэгжилтийн үнэлгээг дээшлүүлэхэд чиглэсэн болно.

Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх, үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх чиглэлийн арга хэмжээг үр дүнтэй хэрэгжүүлэхэд төр, хувийн хэвшлийн байгууллагуудаас гадна олон нийтийн оролцоо чухал. Мөн мэдээлэх үүрэгтэй этгээд төрийн байгууллагуудын нэгэн адилаар мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх болон үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэх эрсдэлийн талаарх мэдлэгтэй байх нь уг эрсдэлийг бууруулах арга хэмжээг үр дүнтэй авахад дэмжлэг үзүүлнэ.

Мэдээлэх үүрэгтэй этгээд Үндэсний эрсдэлийн үнэлгээ, салбарын, сэдэвчилсэн болон стратегийн эрсдэлийн үнэлгээний үр дүнгийн талаарх мэдлэг, мэдээлэлтэй болсноор байгууллагын түвшинд эрсдэлийн үнэлгээ хийхэд ач холбогдолтой. Мөн хууль тогтоомж, стандартад сүүлийн үед орсон өөрчлөлтүүдийн талаарх өөрсдийн мэдлэгийг тогтмол шинэчилж байх шаардлагатай. Цаашлаад Зөвлөмж 1, 8 болон 15-д заасны дагуу үй олноор зэвсэг дэлгэрүүлэх, ашгийн бус байгууллага, виртуал хөрөнгө болон виртуал хөрөнгийн үйлчилгээ үзүүлэгч нарын үйл ажиллагаанд учирч болох холбогдох эрсдэлийг тодорхойлох, мэдлэг ойлголтыг нэмэгдүүлэх арга хэмжээг авах шаардлагатай.

Иймд энэхүү зорилгыг хэрэгжүүлэх нь мэдээлэх үүрэгтэй этгээдийн ойлголт, оролцоог идэвхжүүлэхээс гадна төрийн байгууллага болон бусад оролцогчдын мэдлэг, ойлголтыг тасралтгүй сайжруулахад ач холбогдолтой байна.

Холбогдох ФАТФ-ын техник хэрэгжилтийн Зөвлөмж ба үр дүнтэй байдлын Шууд хэрэгжилт	
Зөвлөмж 1, 2, 6-7,15, 33, 34	
Шууд хэрэгжилт 1, 3-4, 10-11	
Зорилго 2-ын зорилтууд	
Зорилт 2.1.	Үндэсний эрсдэлийн үнэлгээ, бусад эрсдэлийн үнэлгээний үр дүнг мэдээлэх үүрэгтэй этгээд болон холбогдох байгууллагуудад таниулах
Зорилт 2.2.	Мэдээлэх үүрэгтэй этгээдийн мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх, үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх үүрэг хариуцлагын талаарх мэдлэгийг дээшлүүлэх ажлыг тогтмол хэрэгжүүлэх
Зорилт 2.3.	Виртуал хөрөнгийн үйлчилгээ үзүүлэгчдэд мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх, үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх үүрэг хариуцлагын талаарх ойлголт, мэдлэг олгох
Зорилт 2.4.	Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх, үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх чиглэлээр олон нийтийн мэдлэгийг дээшлүүлэх

Зорилго 3: Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх, үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх дотоод болон гадаад хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх

Ач холбогдол:

Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх, үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэх гэмт хэрэг нь үндэстэн дамнаж, төрөл бүрийн салбарыг ашиглан нарийн зохион байгуулалттай үйлдэгддэг. Иймээс энэ чиглэлийн гэмт хэрэгтэй тэмцэхэд гадаад болон дотоод хамтын ажиллагаа, түншлэл нэн чухал.

Дотоод хамтын ажиллагааг сайжруулах замаар төр, хувийн хэвшлийн байгууллагууд харилцан мэдээлэл солилцож, уялдаа холбоотой хамтран ажиллах боломжийг нэмэгдүүлэх нь гэмт хэрэгтнүүд гадаад улс руу оргон зайлах, хууль бусаар олсон хөрөнгө, орлогоо өөр улсад шилжүүлэн байршуулах явдлыг илрүүлэх, түүнээс урьдчилан сэргийлэхэд ач холбогдолтой. Харин гадаад хамтын ажиллагааг сайжруулснаар мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх, үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэх олон улсын хүчин чармайлтад дэмжлэг үзүүлэх юм. Гадаад болон дотоод хамтын ажиллагааг бэхжүүлснээр цаашдын мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх, үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэх гэмт хэргийн эрсдэл багасах боломж бүрдэнэ.

Холбогдох ФАТФ-ын техник хэрэгжилтийн Зөвлөмж ба үр дүнтэй байдлын Шууд хэрэгжилт
 Зөвлөмж 1, 2, 9, 15, 24-25, 32-33, 36-40
 Шууд хэрэгжилт 1-11

Зорилго 3-ын зорилтууд	
Зорилт 3.1.	Үндэсний зөвлөл, Хамтын ажиллагааны зөвлөл, ажлын хэсгүүдийн хүрээнд мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх, үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэх аюул занал, эрсдэлийг бууруулах чиглэлээр бодлогын болон үйл ажиллагааны түвшинд хамтын ажиллагааг бэхжүүлэх
Зорилт 3.2.	Төр, хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагааг дэмжих
Зорилт 3.3.	Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх, үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх бодлого тодорхойлох, чадавхыг бэхжүүлэх чиглэлээр гадаад хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх
Зорилт 3.4.	Мэдээлэл солилцох болон хууль сахиулах чиглэлээр гадаад хамтын ажиллагааг бэхжүүлэх
Зорилт 3.5.	Дотоод болон гадаад улсын эрх бүхий байгууллагатай түргэн шуурхай мэдээлэл солилцох эрх зүйн зохицуулалтыг боловсронгуй болгож, хэрэгжилтийг хангах
Зорилт 3.6.	Олон улсын болон гадаад улсын хяналт шалгалтын эрх бүхий байгууллагатай хамтын ажиллагааг бий болгох, өргөжүүлэх
Зорилт 3.7.	Мөнгө угаах, түүний суурь гэмт хэргийг мөрдөн шалгах, хөрөнгө буцаах чиглэлээр эрх зүйн туслалцааг харилцан үзүүлэх ажиллагааг үр дүнтэй, түргэн шуурхай хэрэгжүүлэх нөхцөлийг бүрдүүлэх

Зорилго 4: Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх, үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэх эрсдэлд суурилсан бодлого, арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх

Ач холбогдол:

Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх, үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх үр дүнтэй тогтолцоог бий болгох урьдач нөхцөл нь энэ талаарх эрсдэлийн ойлголтод үндэслэн эрсдэлд суурилсан, эрсдэлийг бууруулах бодлого, стратеги хэрэгжүүлэхэд оршино. Иймд мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх, үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэх эрсдэлд суурилсан бодлого, арга хэмжээг хөтөлбөрөөр дамжуулан төрийн байгууллагуудын хэмжээнд хяналт шалгалтын болон хууль сахиулах байгууллагуудын стратеги, бодлогод тусгах замаар, мөн мэдээлэх үүрэгтэй этгээдүүдийн хувьд байгууллагын түвшний бодлого, төлөвлөгөөнд тусгах замаар хэрэгжүүлнэ.

Холбогдох ФАТФ-ын техник хэрэгжилтийн Зөвлөмж ба үр дүнтэй байдлын Шууд хэрэгжилт

Зөвлөмж 1-4, 15, 24-33

Шууд хэрэгжилт 1-11

Зорилго 4-ийн зорилтууд	
Зорилт 4.1.	Эрсдэлийн үнэлгээ, хөтөлбөрийн хэрэгжилт, бусад нөхцөл байдалд үндэслэн Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх хөтөлбөрийг шинэчлэх
Зорилт 4.2.	Үндэсний эрсдэлийн үнэлгээний үр дүнд үндэслэн байгууллагын стратеги, үйл ажиллагааны төлөвлөгөөнд эрсдэлийг бууруулах арга хэмжээг тусгаж хэрэгжүүлэх
Зорилт 4.3.	Мөнгө угаах болон өндөр эрсдэлтэй суурь гэмт хэргийг мөрдөн шалгах, хянан шийдвэрлэх, холбогдох хөрөнгө хураахад чиглэсэн аргачлал, заавар, зөвлөмж гаргах, шинэчлэх
Зорилт 4.4.	Үндэсний эрсдэлийн үнэлгээний үр дүн болон мэдээлэх үүрэгтэй этгээдийн эрсдэлийн хувийн хэрэгт үндэслэн хяналт шалгалтын стратегийг шинэчлэх, гаргах
Зорилт 4.5.	Мэдээлэх үүрэгтэй этгээдийг хянан шалгахдаа эрсдэлд суурилсан дотоод хяналтын хөтөлбөр хэрэгжүүлж байгаа эсэхэд хяналт тавих
Зорилт 4.6.	Виртуал хөрөнгийн үйлчилгээ үзүүлэгчдэд эрсдэлд суурилсан хяналт шалгалтын бодлого, арга хэмжээг хэрэгжүүлэх

Зорилго 5: Мэдээлэх үүрэгтэй этгээдэд эрсдэлд суурилсан үр дүнтэй хяналт шалгалтыг хэрэгжүүлэх замаар мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх, үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэх гэмт хэрэгт холбогдохоос урьдчилан сэргийлэх

Ач холбогдол:

Мэдээлэх үүрэгтэй этгээд мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх, үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэх гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэхтэй холбоотой тодорхой үүргийг хүлээдэг.

Хяналт шалгалтын эрх бүхий байгууллагууд болон өөрийгөө зохицуулах байгууллагууд мэдээлэх үүрэгтэй этгээдийн мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх, үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх чиг үүргийн хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажилладаг. Хянан шалгагч нар өндөр эрсдэлтэй салбар болон мэдээлэх үүрэгтэй этгээдэд чиглэсэн эрсдэлд суурилсан хяналт шалгалт явуулах замаар зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэхээс гадна тэдгээрийн удирдлагуудад зохих шаардлагуудыг тавих замаар гэмт хэрэгтнүүдийг санхүүгийн системд нэвтрэх, үйл ажиллагаа эрхлэхээс сэргийлдэг. Аливаа зөрчилд хийсэн үйлдэлтэй нь дүйцсэн, давтан үйлдэхээс сэргийлэхүйц хариуцлага оногдуулдаг байх шаардлагатай.

Мэдээлэх үүрэгтэй этгээд харилцагчийг таньж мэдэх, эцсийн өмчлөлийг тогтоох, улс төрд нөлөө бүхий этгээд эсэхийг тодорхойлох, сэжигтэй гүйлгээний тайланг мэдээлэх болон бусад үүргээ биелүүлснээр гэмт этгээдүүд санхүүгийн болон санхүүгийн бус салбарыг хууль бусаар ашиглахаас урьдчилан сэргийлэх ач холбогдолтой юм.

Холбогдох ФАТФ-ын техник хэрэгжилтийн Зөвлөмж ба үр дүнтэй байдлын Шууд хэрэгжилт

Зөвлөмж 1, 6-25, 26-28, 29, 34-35, 40

Шууд хэрэгжилт 3, 4, 5, 10, 11

Зорилго 5-ын зорилтууд	
Зорилт 5.1.	Монгол Улсын Харилцан үнэлгээний тайлан, Явцын тайланд дурдсан техник хэрэгжилтийн дутагдлыг арилгах, ФАТФ-ын Зөвлөмжид орсон өөрчлөлтийг тусгах зорилгоор дотоодын хууль тогтоомжийг шинэчлэх
Зорилт 5.2.	Тохиромжтой этгээдийн шалгуурын үр дүнтэй байдлыг дээшлүүлэх зорилгоор хууль тогтоомжийг боловсронгуй болгох
Зорилт 5.3.	Урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээний үр дүнтэй байдлыг сайжруулах чиглэлээр хууль тогтоомжийг боловсронгуй болгох
Зорилт 5.4.	Эрсдэлд суурилсан хяналт шалгалтын давтамж, чанарыг сайжруулах, зөрчилд тохирсон хариуцлагын арга хэмжээ авах
Зорилт 5.5.	Виртуал хөрөнгийн үйлчилгээ үзүүлэгчдийг бүртгэх, эрсдэлд суурилсан хяналт шалгалтыг бэхжүүлэх, эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авах
Зорилт 5.6.	Мэдээлэх үүрэгтэй этгээдийн комплаенсийн ажилтнуудын чиг үүргээ хэрэгжүүлэх эрх мэдлийг нэмэгдүүлэх
Зорилт 5.7.	Эцсийн өмчлөгчийн мэдээллийн чанарыг сайжруулах, эцсийн өмчлөгчийг нягтлах зорилгоор холбогдох мэдээллийн санд хандах зохицуулалтыг боловсронгуй болгох, хэрэгжүүлэх (эцсийн өмчлөгчийн мэдээллийг нээлттэй мэдээлэлд хамруулах ажлыг төлөвлөгөөнд тусгах)
Зорилт 5.8.	Улс төрд нөлөө бүхий этгээд зэрэг өндөр эрсдэлтэй харилцагчийг нарийвчлан таньж мэдэх үйл ажиллагааны журам, заавар, гарын авлагыг шинэчилж, хэрэгжилтийг сайжруулах
Зорилт 5.9.	Мэдээлэх үүрэгтэй этгээдийн санхүүгийн зорилтот хориг арга хэмжээ авах үүргийн хэрэгжилтэд тавих хяналтыг сайжруулах
Зорилт 5.10.	Ашгийн бус байгууллагын салбарт эрсдэлд суурилсан хяналт шалгалт, зохицуулалтыг бий болгох, зөрчилд тохирсон, дахин үйлдэхээс урьдчилан сэргийлсэн хариуцлагын арга хэмжээг авах
Зорилт 5.11.	Харилцагчийг таньж мэдэх хялбаршуулсан арга хэмжээг хэрэгжүүлэх эрх зүйн зохицуулалтыг сайжруулах, тусгайлсан заавар, зөвлөмж гаргаж, хэрэгжилтийг хангуулах

Зорилго 6: Терроризмыг санхүүжүүлэх, үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлж болзошгүй үйлдлийг таних, мөнгө угаах үйлдлийг илрүүлэх ажиллагааг сайжруулах

Ач холбогдол:

Мэдээлэх үүрэгтэй этгээдээс санхүүгийн мэдээллийг хүлээн авах, түүнд дүн шинжилгээ хийх, гарсан үр дүнг хууль сахиулах байгууллагуудтай солилцох чиглэлээр хамтран ажиллах тогтолцоог сайжруулан, энэ чиглэлээр хүний нөөцийн чадвар, чадамжийг нэмэгдүүлснээр мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх, үй

олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэх гэмт хэргийг үр дүнтэй илрүүлэх, мөрдөн шалгахад дэмжлэг үзүүлэх ач холбогдолтой.

Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх, үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх хүрээнд хяналт шалгалт явуулж, урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг авч хэрэгжүүлж байгаа хэдий ч гэмт этгээдүүд хөрөнгөө нуун далдлах болон бусад хууль бус зорилгоор эдгээр арга хэмжээнээс зайлсхийхийг эрмэлзэж байдаг. Энэ хүрээнд мэдээлэх үүрэгтэй этгээдээс чанартай сэжигтэй гүйлгээний тайлан, бэлэн мөнгөний гүйлгээний тайлан, гадаад төлбөр тооцооны гүйлгээний тайлан болон бусад мэдээллийг Санхүүгийн мэдээллийн алба хүлээн авч, дүн шинжилгээ хийсний үндсэн дээр хууль сахиулах байгууллагуудад шилжүүлдэг. Уг үйл явцын чанар, эргэх холбоог сайжруулснаар холбогдох сэжигтэй гүйлгээ, үйлдлийг илрүүлж, энэ төрлийн гэмт хэргийг илрүүлж, үр дүнтэй арга хэмжээ авах боломж сайжрах юм.

Холбогдох ФАТФ-ын техник хэрэгжилтийн Зөвлөмж ба үр дүнтэй байдлын Шууд хэрэгжилт
Зөвлөмж 1, 2, 6-7, 20-21, 23, 29-35
Шууд хэрэгжилт 3-4, 6-9, 10-11

Зорилго 6-ийн зорилтууд	
Зорилт 6.1.	Санхүүгийн мэдээллийн албанд мэдээлдэг тайлан, мэдээллийн тоо, чанар, үр дүнтэй байдлыг сайжруулах арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх
Зорилт 6.2.	Санхүүгийн мэдээллийн албанаас хууль сахиулах байгууллагад шилжүүлэх тайлан, мэдээллийн тоо, чанарыг Үндэсний эрсдэлийн үнэлгээний үр дүнтэй уялдуулан сайжруулах
Зорилт 6.3.	Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх, үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэх гэмт хэргийг илрүүлэх зорилгоор суурь гэмт хэрэг болон бусад гэмт хэрэгт санхүүгийн мөрдөн шалгах ажиллагааг зэрэгцэн явуулах олон улсын стандартыг нэвтрүүлэх
Зорилт 6.4.	Хилээр мэдүүлээгүй /худал мэдүүлсэн бэлэн мөнгө болон шилжих төлбөрийн хэрэгслийг илрүүлэх үйл ажиллагааг сайжруулах/
Зорилт 6.5.	Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх, үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэх гэмт хэргийг илрүүлэхэд гааль, татварын алба болон хөндлөнгийн аудитуруудын оролцоог нэмэгдүүлэх

Зорилго 7: Суурь гэмт хэрэг нь эрсдэлтэй гэж үнэлсэн мөнгө угаах гэмт хэргийг мөрдөн шалгах, яллах, шүүхээр шийдвэрлэх болон хөрөнгө хураахтай холбоотой ажиллагааны чанарыг сайжруулах, терроризмыг санхүүжүүлэх гэмт хэрэгт сонор сэрэмжтэй хандах

Ач холбогдол:

Гэмт хэрэгтнүүд хууль бусаар олсон хөрөнгө, орлогынхоо эх үүсвэрийг нуун далдлах замаар ял шийтгэлээс зайлсхийхийг эрмэлздэг. Мөнгө угаах гэмт хэрэг үйлдсэн этгээдийг мөрдөн шалгах, хэргийг хянан шийдвэрлэх, шүүн шийдвэрлэх, цаашлаад хулгайлагдсан хөрөнгийг буцаан авах нь энэ төрлийн гэмт хэргийг

үйлдэх, мөн гэмт хэрэг үйлдэж олсон хөрөнгө, орлогоос гэмт этгээд ашиг шим хүртэх үйл явцыг таслан зогсооно.

Гэмт хэрэг үйлдсэн этгээдүүд хожим хууль бусаар олсон хөрөнгө, орлогыг ашиглах боломжтой нөхцөлд аливаа хариуцлагын арга хэмжээг хүлээх эсэхэд ач холбогдол төдийлөн өгдөггүй тул хулгайлагдсан хөрөнгийг албадан хурааснаар гэмт хэрэгтнүүдийг хууль бусаар олсон хөрөнгө, орлогоос үр шимийг хүртэх боломжийг хаах, энэ гэмт хэрэг үйлдэхээс урьдчилан сэргийлэхэд чухал ач холбогдолтой.

Холбогдох ФАТФ-ын техник хэрэгжилтийн Зөвлөмж ба үр дүнтэй байдлын Шууд хэрэгжилт
Зөвлөмж 1-2, 3-6, 15, 29-33, 37-40
Шууд хэрэгжилт 1, 2, 6-9

Зорилго 7-ийн зорилтууд	
Зорилт 7.1.	Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх, үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх хариуцлагын тогтолцоог олон улсын конвенц, стандартад нийцүүлэх асуудлыг судалж, холбогдох хууль тогтоомжийг боловсронгуй болгох, хэрэгжилтийг сайжруулах зэрэг арга хэмжээ авах
Зорилт 7.2.	Эрсдэлтэй гэж үнэлэгдсэн мөнгө угаах нарийн төвөгтэй арга хэлбэр (гуравдагч этгээдээр эсхүл дангаар мөнгө угаах) бүхий үйлдлийг мөрдөн шалгах, яллах, шүүхээр шийдвэрлэх ажиллагааг нэмэгдүүлэх, хариуцлага хүлээлгэх
Зорилт 7.3.	Гэмт хэргийн улмаас олсон шууд болон шууд бус ашиг, орлого (гадаад, эсхүл дотоод эх үүсвэрээс), түүнтэй адилтгах үнэ бүхий хөрөнгө хураахтай холбоотой ажиллагааг Үндэсний эрсдэлийн үнэлгээгээр тодорхойлсон эрсдэлтэй уялдуулан сайжруулах
Зорилт 7.4.	Битүүмжлэх, хураах болон гадаад улсаас буцаан авах, буцаан олгох хөрөнгө, орлогын удирдлагын менежментийг боловсронгуй болгох
Зорилт 7.5.	Хилээр мэдүүлээгүй, худал мэдүүлсэн бэлэн мөнгө болон шилжих төлбөрийн хэрэгслийг хураан авах, битүүмжлэх, шийдвэр гаргахтай холбоотой үйл ажиллагааны хэрэгжилтийг сайжруулах
Зорилт 7.6.	Терроризмыг санхүүжүүлэх гэмт хэрэг гарсан тохиолдолд мөрдөн шалгах, хянан шийдвэрлэх ажиллагааг үр дүнтэй хэрэгжүүлэх чадавхыг бүрдүүлэх

Зорилго 8: Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх болон үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх зохистой бүтэц, зохион байгуулалт, чадавхыг бэхжүүлэх

Ач холбогдол:

Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх болон үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх бодлого, арга хэмжээг үр дүнтэй хэрэгжүүлэхэд чадварлаг боловсон хүчин, чадавхыг бэхжүүлэх хөтөлбөр, мэдээллийн технологийн системийн нөөц бололцоо нэн чухал. Энэ чиглэлээр зохих сургалтад хамрагдсан, мэргэшсэн хүний нөөц нь эрсдэлийн үнэлгээ хийх,

санхүүгийн мэдээлэлд дүн шинжилгээ хийх, эрсдэлд суурилсан хяналт шалгалтыг хэрэгжүүлэх, мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх зэрэг санхүүгийн гэмт хэргийг мөрдөн шалгах, шийдвэрлэхэд ач холбогдол бүхий дэмжлэг үзүүлэх юм.

Холбогдох ФАТФ-ын техник хэрэгжилтийн Зөвлөмж ба үр дүнтэй байдлын Шууд хэрэгжилт
Зөвлөмж 2, 26-32
Шууд хэрэгжилт 1-11

Зорилго 8-ын зорилтууд	
Зорилт 8.1.	Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай хүний нөөцийг нэмэгдүүлэх, чадавхжуулах, дэд бүтэц, мэдээллийн технологи болон техник хэрэгслийн шинэчлэлтэй холбоотой санхүүжилтийг төсөвт тусгуулах арга хэмжээ авах
Зорилт 8.2.	Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх, үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх чиглэлээр шүүх эрх мэдлийн, хууль сахиулах, хянан шалгах байгууллага, мэдээлэх үүрэгтэй этгээдэд зориулсан сургалтын нэгдсэн агуулга бүхий хөтөлбөр, арга зүйг боловсруулж хэрэгжүүлэх
Зорилт 8.3.	Үндэсний зөвлөл, Хамтын ажиллагааны зөвлөлийн гишүүн байгууллага, мэргэжлийн холбоод мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх эрсдэлийн үнэлгээг хийх, тэмцэх асуудлыг хариуцсан боловсон хүчний чадавх, ажиллах нөхцөл бололцоог бүрдүүлэх

Дөрөв.Хөтөлбөрийн хугацаа, хүрэх үр дүн

Хөтөлбөрийг 2022-2030 онд хэрэгжүүлэх бөгөөд хөтөлбөрийн зорилтыг хэрэгжүүлснээр дараахь үр дүнд хүрнэ:

4.1.Монгол Улсын мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тогтолцоог олон улсын техник хэрэгжилт, үр дүнтэй байдлын стандартад нийцүүлэн бэхжүүлэх замаар олон улсын зах зээлтэй холбогдсон, тогтвортой, хүртээмжтэй санхүүгийн системийг хөгжүүлнэ.

4.2.Монгол Улсын 2017 оны Харилцан үнэлгээний тайланд дурдсан дутагдлыг арилгах, дараагийн харилцан үнэлгээгээр хангалттай үнэлгээ авах замаар олон улсын байгууллагын хориг арга хэмжээний жагсаалтад орох эрсдэлийг бууруулна.

4.3.Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх, үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх чиглэлээр дотоод, гадаад хамтын ажиллагаа өргөжиж, төр, хувийн хэвшил хоорондын ажлын уялдаа холбоо сайжирна.

4.4.Төр, хувийн хэвшил болон олон нийтийн мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх, үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх талаарх мэдлэг, ойлголтыг нэмэгдүүлснээр энэ төрлийн гэмт хэрэгт өртөх эрсдэлээс урьдчилан сэргийлнэ.

4.5. Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх, үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх чиглэлээр авч хэрэгжүүлж буй арга хэмжээ сайжирч, мэдээлэл солилцох, хянан шалгах, дүн шинжилгээ хийх ажлын үр дүнтэй байдлыг нэмэгдүүлнэ.

4.6. Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх, үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх үйл ажиллагаанд эрсдэлд суурилсан хяналт шалгалтыг хэрэгжүүлснээр зохицуулагч байгууллагууд нөөц бололцоогоо зохистой хуваарилах, эрсдэлтэй талбарт хяналт шалгалтын нөөцийг төвлөрүүлж ажиллана.

4.7. Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх, үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх үйл ажиллагаанд хариуцлага ногдуулах тогтолцоог сайжруулснаар мэдээлэх үүрэгтэй этгээдийн хууль тогтоомжийн дагуу хүлээсэн үүргийн биелэлтийг хангуулж, зөрчил, дутагдлыг дахин үйлдэхээс сэргийлнэ.

4.8. Мэдээлэх үүрэгтэй этгээд өөрсдийн үйл ажиллагааны онцлогт тохирсон мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх болон үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэх эрсдэлээс сэргийлэх арга хэмжээг авч хэрэгжүүлснээр Санхүүгийн мэдээллийн албанд мэдээлэх тайлан, мэдээллийн чанар, тоо нэмэгдэх, хууль сахиулах байгууллагуудад шилжүүлэх дүн шинжилгээний чанар сайжрах, улмаар энэ төрлийн гэмт хэргийг илрүүлэх ажилд ахиц гарна.

4.9. Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх, үй олноор зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх мөрдөн шалгах, таслан зогсоох, гэмт хэрэг үйлдэж олсон хөрөнгө, орлогыг хураах, гэмт хэрэгтнүүдийн үйлдэлд тохирсон ял шийтгэл оногдуулах бодлогын арга хэмжээ, зохион байгуулалтыг чанаржуулах замаар гэмт хэргийн илрүүлэлт, хэргийн хяналт болон шүүхээр шийдвэрлэсэн хэргийн тоо, чанарыг нэмэгдүүлнэ.

Тав. Хөтөлбөрийн удирдлага, зохион байгуулалт, тайлагнал

Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг хангах хүрээнд дараах чиглэлээр удирдлага, зохион байгуулалт, тайлагналын арга хэмжээг авч хэрэгжүүлнэ:

5.1. Үндэсний зөвлөл³ нь хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг хангах, түүний биелэлтийг үнэлэх ажлыг зохион байгуулж, нэгдсэн удирдлагаар хангана.

5.2. Үндэсний зөвлөл нь хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөг батлан, хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллана.

5.3. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөнд үндэслэн Үндэсний зөвлөл болон Хамтын ажиллагааны зөвлөлийн⁴ гишүүн байгууллага тус бүр өөрсдийн хариуцсан ажлуудын хэрэгжилтийг хангах нарийвчилсан төлөвлөгөөг дотооддоо боловсруулж хэрэгжүүлнэ.

³ Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай хуулийн 22¹.1 дэх заалтын дагуу Монгол Улсын Ерөнхий Сайддын захирамжаар байгуулагдсан.

⁴ Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай хуулийн 22.1 дэх заалтын дагуу Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн тушаалаар байгуулагдсан.

5.4. Үндэсний зөвлөл болон Хамтын ажиллагааны зөвлөлийн гишүүн байгууллагууд хөтөлбөр, түүнийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөнд тусгасан хариуцсан ажлуудын явц биелэлтийг улирал бүр тайлагнах бөгөөд биелэлтийн тайланг улирлын дараа сарын 20-ны өдрийн дотор Санхүүгийн мэдээллийн албанд албан бичгээр болон цахим хэлбэрээр ирүүлнэ.

5.5. Хамтын ажиллагааны зөвлөл нь хөтөлбөр, түүнийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөний явц биелэлтийг хагас жилд нэг удаа хэлэлцэх бөгөөд шаардлагатай тохиолдолд хэрэгжилтийг хангахтай холбоотой зөвлөмж гаргана.

5.6. Хөтөлбөр, түүнийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөний явц биелэлтийг Үндэсний зөвлөл жил бүр үнэлж дүгнэнэ.

5.7. Үндэсний зөвлөл нь хөтөлбөр, түүнийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөний хэрэгжилт, биелэлтийн тайланг жил бүрийн эхний хагас жилд багтаан Засгийн газарт хүргүүлж танилцуулна.

5.8. Үндэсний зөвлөл нь хөтөлбөр, түүнийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөнд шаардлагатай тохиолдолд зохих өөрчлөлт, тодотгол оруулах арга хэмжээг авна. Өөрчлөлт оруулахдаа олон улсын байгууллагаас гаргасан мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх, үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэхтэй тэмцэхтэй холбоотой стандарт зөвлөмж, олон улсын сайн туршлагад үндэслэнэ.

5.9. Үндэсний зөвлөл болон Хамтын ажиллагааны зөвлөл нь хөтөлбөр, түүнийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлтийг хангуулах чиглэлээр зөвлөлийн гишүүн байгууллагуудад дэмжлэг үзүүлж болно.

ФАТФ-ын техник хэрэгжилтийн 40 Зөвлөмж болон
Хөтөлбөрийн 8 Зорилго

Зөвлөмж	Тайлбар	Зорилго
А-Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх бодлого, хамтын ажиллагаа		
1.	Эрсдэлээ үнэлэх, эрсдэлд суурилсан аргачлалыг хэрэгжүүлэх	Зорилго 1, 2, 3, 4
2.	Үндэсний хамтын ажиллагаа болон уялдаа холбоо	
Б-Мөнгө угаах гэмт хэрэг болон хөрөнгө хураах		
3.	Мөнгө угаах гэмт хэрэг	Зорилго 6, 7
4.	Хөрөнгө хураах болон түр зуурын арга хэмжээ	
В-Терроризм болон үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэх		
5.	Терроризмыг санхүүжүүлэх гэмт хэрэг	Зорилго 5, 6, 7
6.	Терроризм болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй холбоотой зорилтот санхүүгийн хориг арга хэмжээ	
7.	Үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхтэй холбоотой санхүүгийн зорилтот хориг арга хэмжээ	
8.	Ашгийн бус байгууллага	
Г-Урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ		
9.	Санхүүгийн байгууллагын нууцлалын хууль тогтоомж	Зорилго 4, 5, 6
10.	Харилцагчийг таньж мэдэх	
11.	Баримт материал хадгалах	
12.	Улс төрд нөлөө бүхий этгээд	
13.	Корреспондент банкны үйл ажиллагаа	
14.	Мөнгө, үнэ бүхий зүйл шилжүүлэх үйлчилгээ	
15.	Шинэ технологи	
16.	Цахим шилжүүлэг	
17.	Гуравдагч этгээдээр гүйцэтгүүлэх	
18.	Дотоод хяналт болон гадаад дахь салбар, охин компани	
19.	Өндөр эрсдэлтэй улс орнууд	
20.	Сэжигтэй гүйлгээг мэдээлэх	
21.	Мэдээллийг задруулах болон нууцлал	
22.	Санхүүгийн бус бизнес, мэргэжлийн үйлчилгээ үзүүлэгч: Харилцагчийг таньж мэдэх	
23.	Санхүүгийн бус бизнес, мэргэжлийн үйлчилгээ үзүүлэгч: Бусад арга хэмжээ	
Д-Эрх зүйн бусад зохицуулалт бүхий этгээд болон хуулийн этгээдийн эцсийн өмчлөгч, ил тод байдал		
24.	Хуулийн этгээдийн эцсийн өмчлөгч болон ил тод байдал	Зорилго 1, 3, 4, 5, 6
25.	Эрх зүйн бусад зохицуулалт бүхий этгээдийн ил тод байдал болон эцсийн өмчлөгч	
Е-Холбогдох байгууллагын эрх мэдэл, үүрэг хариуцлага болон авах арга хэмжээ		
26.	Санхүүгийн байгууллагын зохицуулалт, хяналт шалгалт	

27.	Хянан шалгагчийн эрх мэдэл	Зорилго 3, 4, 6, 7, 8
28.	Санхүүгийн бус бизнес, мэргэжлийн үйлчилгээ үзүүлэгчийн зохицуулалт, хянан шалгалт	
29.	Санхүүгийн мэдээллийн алба	
30.	Хууль сахиулах болон мөрдөн шалгах байгууллагын үүрэг	
31.	Хууль сахиулах болон мөрдөн шалгах байгууллагын эрх мэдэл	
32.	Бэлэн мөнгө зөөвөрлөгчид	
33.	Статистик мэдээлэл	
34.	Зааварчилгаа, эргэх холбоо	
35.	Шийтгэлийн арга хэмжээ	
Ё- Олон улсын хамтын ажиллагаа		
36.	Олон улсын арга хэрэгслүүд	Зорилго 3
37.	Эрх зүйн харилцан туслалцаа	
38.	Эрх зүйн харилцан туслалцаа: хөрөнгө царцаах, хураах	
39.	Гэмт хэрэгтэн шилжүүлэх	
40.	Олон улсын хамтын ажиллагааны бусад хэлбэр	

ФАТФ-ын үр дүнтэй байдлын 11 Шууд хэрэгжилт болон
Хөтөлбөрийн 8 Зорилго

Шууд хэрэгжилт	Тайлбар	Зорилго
	Явцын хэрэгжилт: Бодлого, уялдаа холбоо болон хамтын ажиллагаа нь мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх эрсдэлийг бууруулдаг байх	
1.	Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх эрсдэлийг илрүүлж, үнэлж, ойлгодог, мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх бодлого стратегийг хамтран боловсруулж, үндэсний хэмжээнд хэрэгжүүлдэг байх	Зорилго 1, 2, 3, 4, 8
2.	Олон улсын хамтын ажиллагааны хүрээнд гэмт хэрэгтэн болон тэдний хөрөнгийн талаар шаардлагатай санхүүгийн болон бусад мэдээ мэдээлэл, нотлох баримтыг олох боломжтой байх	
	Явцын хэрэгжилт: Гэмт хэргийн замаар олсон болон терроризмыг дэмжих хөрөнгө мөнгийг санхүүгийн болон бусад салбарт нэвтрэхээс сэргийлдэг болон дээрх байгууллагууд өөрсдөө илрүүлж, мэдээлдэг байх.	
3.	Хянан шалгагч нар санхүүгийн байгууллага болон виртуал хөрөнгийн үйлчилгээ үзүүлэгчдийг эрсдэлтэй нь уялдуулан шаардлагатай түвшинд мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх үүргээ хэрхэн биелүүлж байгааг хянадаг, зохицуулдаг байх, мөн санхүүгийн байгууллага, виртуал хөрөнгийн үйлчилгээ үзүүлэгчид нь зохих түвшинд мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхээс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг өөрийн эрсдэлд уялдуулан хэрэгжүүлж, сэжигтэй гүйлгээг мэдээлдэг байх	Зорилго 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8
4.	Хянан шалгагч нар санхүүгийн бус бизнес, мэргэжлийн үйлчилгээ үзүүлэгч нарыг эрсдэлтэй нь уялдуулан шаардлагатай түвшинд мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх үүргээ хэрхэн биелүүлж байгааг хянадаг, зохицуулдаг байх, мөн санхүүгийн бус бизнес, мэргэжлийн үйлчилгээ үзүүлэгч нар нь мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхээс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг өөрийн эрсдэлд уялдуулан хэрэгжүүлж, сэжигтэй гүйлгээг мэдээлдэг байх	
5.	Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх хууль бус үйлдлээс хуулийн этгээдийг урьдчилан сэргийлсэн, эрх бүхий байгууллага нь тэдгээрийн эцсийн өмчлөгчийн тухай мэдээллийг саадгүй авах боломжтой байх	
	Явцын хэрэгжилт: Мөнгө угаах оролдлогыг илрүүлдэг, таслан зогсоодог, гэмт хэрэгтнүүдэд хариуцлага хүлээлгэдэг болон хууль бус орлогыг хураан авдаг байх. Терроризмыг санхүүжүүлэх оролдлогыг илрүүлдэг, таслан зогсоодог,	

террористуудын эх үүсвэрийг таслан зогсоодог болон терроризмыг санхүүжүүлсэн этгээдүүдэд хариуцлага хүлээлгэдэг нь террорист үйлдэл үйлдэгдэхээс сэргийлдэг байх		
6.	Эрх бүхий байгууллага нь мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх үйлдлийг шалгахдаа санхүүгийн мэдээлэл болон бусад холбогдох мэдээллийг зүй зохистой ашигладаг байх	Зорилго 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8
7.	Мөнгө угаахтай холбоотой үйлдэл болон гэмт хэргийг мөрдөн шалгах ажиллагаа явуулдаг байх, гэмт этгээдүүдэд үр дүнтэй нөлөөлөх, үйлдсэн зөрчилтэй нь дүйцэхүйц, давтан үйлдэхээс сэргийлсэн хариуцлага хүлээлгэдэг байх	
8.	Гэмт хэргээс олсон орлого болон үйлдэхэд ашиглагдсан хэрэгсэл зэргийг хураан авдаг байх	
9.	Терроризмыг санхүүжүүлэхтэй холбоотой үйлдэл болон гэмт хэрэгт мөрдөн шалгах үйл ажиллагаа явуулдаг байх, буруутай этгээдүүдэд үр дүнтэй нөлөөлөх, гаргасан зөрчилтэй нь дүйцэхүйц, давтан үйлдэхээс сэргийлсэн хариуцлага хүлээлгэдэг байх	
10.	Террорист, террорист байгууллага болон терроризмыг санхүүжүүлэгч нарыг хөрөнгө мөнгө цуглуулах, шилжүүлэх, ашиглахаас урьдчилан сэргийлэх	
11.	НҮБ-ын Аюулгүйн Зөвлөлийн тогтоолд заасны дагуу үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэх үйл ажиллагаатай холбоотой хувь хүн, этгээдүүдийг хөрөнгө цуглуулах, шилжүүлэх, ашиглахаас урьдчилан сэргийлэх	